

Opinia directorului executiv al Asociației Presei Electronice (APEL), Ion Bunduchi, pe marginea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (Codul electoral nr.1381/1997 – art.1, 8, 15, ș.a.; Codul contravențional al RM nr.218/2008 – art.52, 400, 4235; ș.a.):

Modificările, ca și sancțiunile, sunt necesare, dar cu o condiție: ca noile prevederi din proiectul de lege, propuse la art. 84 alin. (10¹) și alin. 10²), să fie exacte și clare. Or, în opinia noastră, ele trezesc întrebări. De exemplu, în art. 84, alin (10¹) se propune:

„Se sancționează cu retragerea dreptului de a difuza/publica informații despre reflectarea alegerilor/referendumurilor *pe o perioadă de 7 zile* furnizorul/distribuitorul de servicii media care adoptă tratamente privilegiate față de unele persoane/partide politice și/sau unii concurenți electorali în virtutea statutului social și/sau a funcțiilor pe care le dețin candidații acestora, precum și care încalcă obligația de echitate, responsabilitate, echilibru și imparțialitate în perioada electorală, sau *până la finalizarea perioadei electorale* în cazul încălcării repetate a respectivelor prevederi.”

Ce trezește îngrijorare?

- a) Faptul că sancțiunea este prevăzută pentru „furnizorul / distribuitorul de servicii media”. Legislația europeană și cea națională interzice distribuitorilor de servicii să intervină în conținutul serviciilor media pe care le retransmit (le includ în ofertă). Noi, dacă avem asemenea practici - dar le avem - atunci, poate, o dată în plus să scriem norma în Codul electoral, normă care să interzică expres distribuitorilor de servicii să reflecte alegerile.
- b) Sintagma „tratamente privilegiate față de unele persoane/partide politice și/sau unii concurenți electorali în virtutea statutului social și/sau a funcțiilor pe care le dețin candidații acestora” reduce responsabilitatea furnizorilor de servicii media doar la două categorii de concurenți electorali – cu anumit statut social și cu anumite funcții. De ce? Dar unii concurenți electorali, dacă n-au statut social și funcții publice, pot să beneficieze de tratamente privilegiate?! Dacă un concurent electoral este invitat la o emisiune culinară, va fi apreciat acest gest ca tratament privilegiat? Totul depinde de cine judecă respectivul caz, dar norma trebuie să fie predictibilă. Principiul

nediscriminatoriu și al tratamentului egal ar trebui să-i vizeze pe toți în egală măsură.

- c) Sintagma „care încalcă obligația de echitate, responsabilitate, echilibru și imparțialitate în perioada electorală” prevede norme încălcarea cărora, mai degrabă, la fel ca și „tratamentele privilegiate”, nu vor putea fi demonstrate, fie de CA, fie în instanță. Ca să funcționeze norma, trebuie să fie măsurabilă, conform unei definiții juridice exacte. În caz contrar, aplicarea normei poate genera abuzuri. Cum va fi aplicată sancțiunea în cazul în care un furnizor, de exemplu, a oferit unui concurent electoral cu 10 minute timp de antenă mai mult decât prevede legea, al doilea – cu 30 de minute, iar al treilea – cu 130 de minute? Posibil sintagma „*pînă la finalizarea perioadei electorale*” ar soluționa cumva dilema, dacă s-ar referi și la încălcări grave, nu doar repetate.
- d) Se pare (pentru că nu-i clar) că norma se aplică pentru încălcări fixate în întreaga perioadă electorală, de rînd ce vizează și persoane/partide, și concurenți electorali (care apar numai după înregistrare, în campania electorală). Dacă-i așa, pentru CA e dificil sau imposibil să înțeleagă ce ar trebui să monitorizeze imediat ce începe perioada electorală. Dacă norma este pentru campania electorală, CA, după cum arată practica, nu ar reuși să deducă prin monitorizare vreo încălcare repetată, avînd în vedere că este obligat să facă monitorizări o dată la două săptămîni.
- e) Nu este clar dacă sancțiunea „retragerea dreptului de a difuza/publica informații despre reflectarea alegerilor/referendumurilor” se referă și la retragerea dreptului de a difuza și publicitate electorală. Dacă nu se referă și la aceasta, atunci sancțiunea ar putea fi încurajatoare, și nu descurajatoare, pentru furnizori. În plus, dacă, după retragerea dreptului de a difuza informații despre reflectarea alegerilor, are dreptul sau nu are dreptul furnizorul să invite zilnic vreun concurent electoral care să vorbească despre propria copilărie sau despre grădinarit, sau despre vânătoare etc., și nimic despre alegeri?!

În propunerile societății civile se regăsește una care vizează clasificarea programelor audiovizuale cu caracter electoral în patru categorii și doar în cadrul cărora ar urma să fie difuzat orice tip de informație electorală, inclusiv dezbaterile și publicitatea. Dacă propunerea ar fi acceptată, atunci o eventuală sancțiune ar putea fi prevăzută pentru cazurile în care informația despre alegeri ar depăși cadrul programelor cu caracter electoral. Cel puțin determinarea respectării sau încălcării unei asemenea norme este realistă și nu poate fi interpretabilă.

Sanțiunea prevăzută în propunerea de la art. 84 alin. (10²) pare mai exactă.

În concluzie: legea trebuie să conțină sancțiuni, dar numai în cazul în care este clară, înțeleasă și măsurabilă încălcarea pentru care survine sancțiunea. În caz contrar, normele incluse chiar și cu bune intenții pot genera abuzuri.